

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

blisko

międzynarodowo

przez całe życie

Skutki ryzyka systemu emerytalnego dla zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego – przypadek kryzysu finansowego i fiskalnego

dr Jan Kaczmarzyk, dr Piotr Kania

Białowieża, 04-06.12.2013

Cel artykułu

- wskazanie możliwości oddziaływania skutków ryzyka systemowego na realizację celu systemu emerytalnego, międzypokoleniowego podziału i finansowania jego skutków w wymiarze realizacji idei zrównoważonego rozwoju

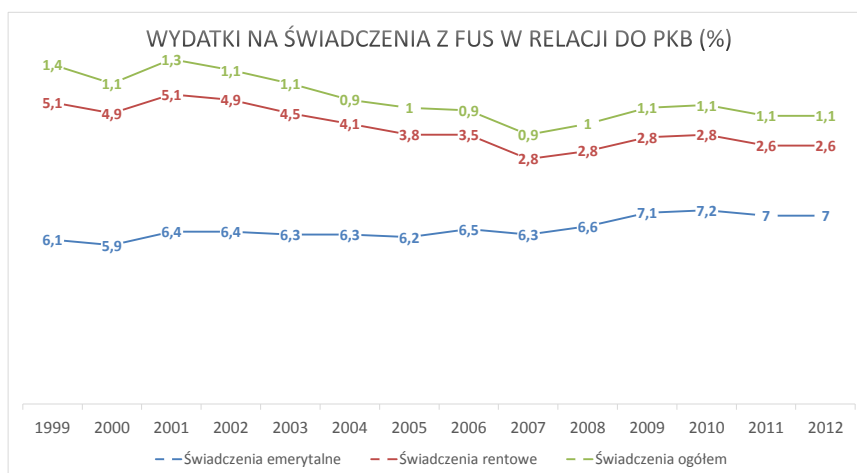
System emerytalny a zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny

- Powiązanie między systemem emerytalnym a zrównoważonym rozwojem wynika z mechanizmu funkcjonowania systemu emerytalnego i jego funkcji celów i skutków
- Zakłócenia w realizacji celu systemu emerytalnego mogą mieć istotny wpływ na ograniczenie środków realizacji innych celów społeczno-ekonomicznych

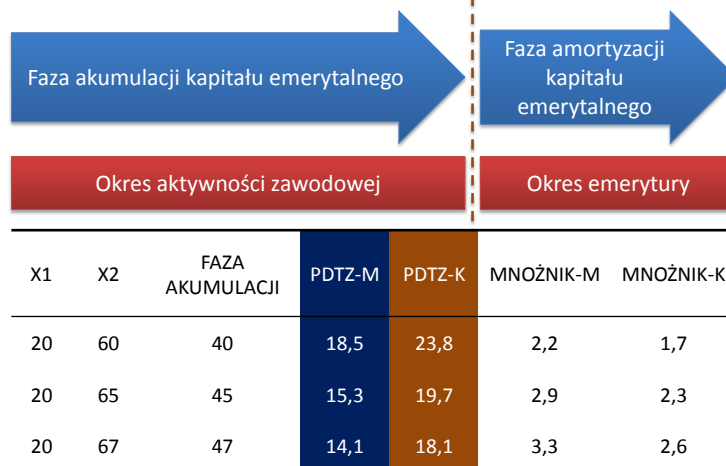
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

System emerytalny - znaczenie w ujęciu makroekonomicznym

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

System emerytalny – znaczenie w ujęciu mikroekonomicznym

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Cel systemu emerytalnego

- Zapewnienie świadczeń emerytalnych osobom w wieku emerytalnym
- Akumulowanie i amortyzowanie kapitału emerytalnego (formalnego i realnego)

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Struktura systemu emerytalnego

funkcjonalna	instytucjonalna	finansowa
<ul style="list-style-type: none"> • Programy emerytalne • I filar • II filar • III filar • kolejne filary 	<ul style="list-style-type: none"> • Rynkowe instytucje finansowe • Instytucje finansowe systemu finansów publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Model repartycyjny • Model kapitałowy

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Modele finansowe systemu emerytalnego

Finansowanie repartycyjne

- Pokolenie aktywne zawodowo finansuje świadczenia osobom w wieku emerytalnym

Finansowanie kapitałowe

- Osoby w wieku emerytalnym wykorzystują zakumulowane oszczędności i zyski zgromadzone w okresie aktywności zawodowej

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Skutki funkcjonowania systemu emerytalnego w aspekcie modeli finansowych

Redystrybucja międzypokoleniowa

- Ograniczenie konsumpcji pokolenia aktywnego zawodowo na rzecz pokolenia emerytów

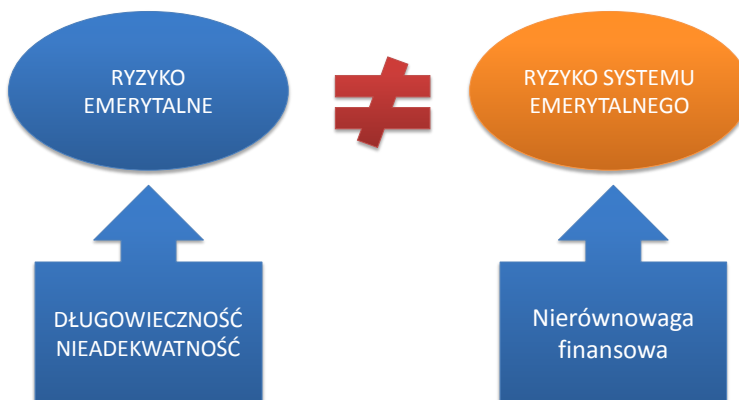
Redystrybucja wewnątrzpokoleniowa

- Przesunięcie konsumpcji w czasie poprzez proces transformacji oszczędności w kapitał

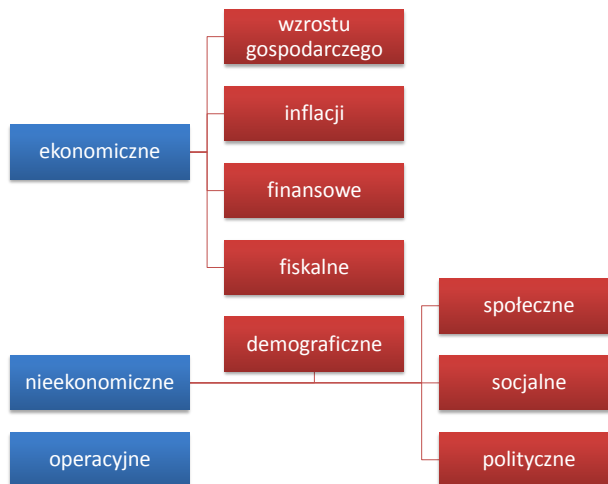
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Ryzyko systemu emerytalnego

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Typologia ryzyka systemu emerytalnego

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Kryzys finansowy

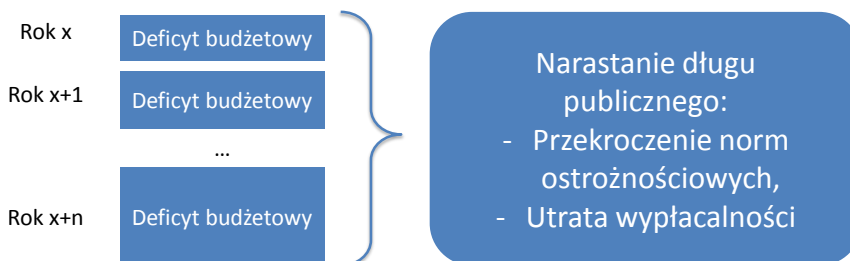
sytuacja w której zachodzą gwałtowne zmiany na rynku finansowym, spowodowane znaczącą nierównowagą między podażą a popytem na aktywa finansowe, powodującą początkowo znaczący wzrost ich wartości a następnie gwałtowny spadek ich wyceny, co skutkuje:

- niedostateczną płynnością na rynku,
- niewypłacalnością instytucji finansowych,
- utrudnienia w dostępie do kapitału

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Kryzys fiskalny

Kryzys fiskalny – sytuacja w polityce fiskalnej, w której państwo:

- Nie jest w stanie dalej obsługiwać długu publicznego bez drastycznych cięć w wydatkach
- Nie jest w stanie realizować swoich zadań bez konieczności wstrzymania obsługi długu

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Ryzyko ekonomiczne a modele finansowe systemu emerytalnego

Rodzaj ryzyka	Fundusze repartycyjne	Fundusze kapitałowe
Ryzyko inflacji	DUŻE	MAŁE
Ryzyko wzrostu gospodarczego	DUŻE	DUŻE
Ryzyko finansowe	MAŁE	DUŻE
Ryzyko fiskalne (nierównowagi budżetowej)	DUŻE	MAŁE

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Skutki ryzyka systemu emerytalnego

Kto ponosi?	Jakie narzędzia?
<ul style="list-style-type: none"> • interesariusze • organizator (państwo) • społeczeństwo 	<ul style="list-style-type: none"> • podział • finansowanie

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Rozwiązania systemowe w zakresie zabezpieczenia skutków ryzyka

POZIOM ZABEZPIECZENIA	FINANSOWANIE REPARTYCYJNE	FINANSOWANIE KAPITAŁOWE
PIERWSZY POZIOM	celowa składka emerytalna	celowa składka emerytalna + zyski z inwestycji
DRUGI POZIOM	fundusz rezerwy demograficznej	fundusz gwarancyjny
TRZECI POZIOM	budżet państwa	budżet państwa

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Skutki ryzyka systemu emerytalnego a zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny

- System emerytalny jest interesariuszem rynkowego systemu finansowego i ze względu na swoją pozycję ponosi skutki kryzysu finansowego; mają one jednak charakter przejściowy.
- Model kapitałowy umożliwia równowagę międzypokoleniową w redystrybucji dochodu w związku z realizacją celu systemu emerytalnego a równocześnie zapewnia gromadzenie kapitału, który może być wykorzystany w procesie rozwoju gospodarczego (służy pokoleniu aktywnemu i emerytalnemu równocześnie)

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Skutki ryzyka systemu emerytalnego a zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny

- Model repartycyjny w przypadku realizacji ryzyka systemowego – na który jest bardziej wrażliwy - wymaga interwencji ze strony władzy publicznej, której skutkiem może być powiększenie długu publicznego oraz obciążenie bieżącego i kolejnych pokoleń jego spłatą; jest więc źródłem kryzysu fiskalnego.
- Zabezpieczenie interesariuszy może odbywać się za pomocą gwarancji wypłacalności funduszy i/lub gwarancji minimalnej emerytury, które wymagają systemowych rozwiązań regulacyjnych opartych na modelu finansowania kapitałowego

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

www.ue.katowice.pl

Dziękujemy za uwagę